

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku W. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 lutego 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 maja 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 30 maja 2019 r. oddalił apelację skarżącej W. W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 29 sierpnia 2017 r., który oddalił jej odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. z 25 listopada 2016 r., ustalającej okresy podlegania i niepodlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu i odmawiającej zgody na opłacenie składki po terminie na to ubezpieczenie za sierpień 2015 r. Sady decyzję pozwanego uznały za prawidłową. Sąd Apelacyjny w konkluzji uzasadnienia wyroku wskazał, że przyczyną nieopłacenia w terminie składki na ubezpieczenie za sierpień 2015 r. był brak staranności odwołującej się w prowadzeniu własnych, życiowo istotnych spraw. Podane przyczyny uchybienia terminowi (których waga ani długotrwałość, nie zostały wykazane) w zestawieniu z faktem, iż opłacenie po terminie składki nie było jednostkową sytuacją w przebiegu ubezpieczenia, nie dają

podstawy do stwierdzenia, że są to okoliczności „uzasadnione” w rozumieniu art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zasadnie zatem wniosek o wyrażenie zgody na opłacenie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe skarżącej za sierpień 2015 r. nie został przez organ rentowy uwzględniony.

W skardze kasacyjnej, we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na istotne zagadnienie prawne:

1) Czy uzasadniony przypadek, w którym Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wyrazić zgodę na opłacenie składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz chorobowe po terminie obejmuje tylko drobne (tj. jedno- lub kilkudniowe) opóźnienia w uiszczeniu składek, czy uzasadniony przypadek, o którym mowa w tym przepisie, może – przy uwzględnieniu okoliczności danej sprawy – dotyczyć także dłuższych opóźnień w opłaceniu składki ubezpieczeniowej?

2) Czy w przypadku ubezpieczonej prowadzącej działalność gospodarczą, która za miesiąc urodzenia dziecka nie zapłaciła w terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, organ rentowy rozpoznający jej wniosek o wyrażenie zgody na zapłacenie składki po terminie – na podstawie art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wykładanego z uwzględnieniem art. 71 ust. 2 Konstytucji RP – powinien wziąć pod uwagę nie tylko okoliczności związane z przebiegiem samego ubezpieczenia i przyczynami uchybienia owego terminu, ale także skutki jakie dla ubezpieczonej wywoła brak takiej zgody, w postaci ustania dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego oraz utraty prawa do zasiłku macierzyńskiego?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Warunkiem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jest przedstawienie we wniosku zasadnej podstawy przedsądu. Sformułowane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej zagadnienia prawne nie spełniają się jako istotne zagadnienia prawne z następujących przyczyn.

Zwykła wykładni prawa nie składa się na istotne zagadnienie prawne (*a contrario* art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Istotnego zagadnienia prawnego nie wypełnia też potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, gdyż to należy do drugiej podstawy przesądu (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Podkreślić należy, że istotne zagadnienie prawne nie może być redukowane do odpowiedzi na każdą zgłoszoną wątpliwość prawną, gdyż wówczas funkcja tej podstawy przesądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się powszechną (kolejną) instancją. Sąd Najwyższy nie zastępuje prawodawcy i nie może dać jednej wiążącej wykładni prawa. Prawo stosuje suwerennie sąd powszechny po uprzednim samodzielnym ustaleniu stanu faktycznego. Kontrola orzecznictwa przez Sąd Najwyższy odbywa się tylko w granicach określonych w ustawie.

Na podstawie art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych zostało wydanych przez Sąd Najwyższy wiele wyroków, co nie świadczy o szczególnym skomplikowaniu tej regulacji, lecz wynika z różnych stanów faktycznych, w których uprawniona i uzasadniona jest kontrola Sądu Najwyższego. Istotną część tych wyroków skarżąca sama zauważa i na ich podstawie zasadnie konkluduje, że przepis art. 14 ust. 2 pkt 2 nie powinien być traktowany z nadmiernym rygoryzmem, bowiem pozwanemu nie przyznano niczym nieskrępowanego uznania, dlatego winien ujawnić jakimi przesłankami kierował się odmawiając zgody na opłacenie składki po terminie, etc. – wskazane przez skarżącą w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi wyroki Sądu Najwyższego: z 14 listopada 2007 r., II UK 65/07; z 8 sierpnia 2001 r., II UKN 518/00; z 6 sierpnia 2015 r., III UK 233/14; z 19 stycznia 2016 r., I UK 35/15.

Uprawnione jest zatem stwierdzenie, że problem (pytanie pierwsze) nie składa się na istotne zagadnienie prawne, gdyż należy do wykładni i stosowania prawa w konkretnej sprawie. Sąd Najwyższy nie może dać egzemplifikacji sytuacji (przypadków), w których pozwany powinien uwzględnić wniosek o opłacenie składki po terminie, tym bardziej wiążącej wszystkie sądy powszechne. Czyni to tylko w konkretnej sprawie. Wiążąca wykładnia byłaby wbrew funkcji przepisu opartego na klauzuli generalnej (zwrocie niedookreślonym). Właśnie taka regulacja potwierdza, że nie jest możliwa oraz uprawniona pełna i wiążąca egzemplifikacja wszystkich sytuacji. Oznacza to, że prawodawca takie rozwiązanie (regulację) uznaje za

właściwe, nie tylko dlatego, że przepis ma zastosowanie do różnych sytuacji, ale również dlatego, że rozstrzyganie sporów należy w pierwszej kolejności do sądów powszechnych.

Innymi słowy zgłoszona kwestia należy do stosowania prawa, gdyż nie składa się na problem prawny o randze istotnego zagadnienia prawnego, który ma na uwadze przepis art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Podobna ocena jest również uprawniona w zakresie drugiej kwestii (pytania), gdyż zagadnienie wprost odnosi poszukiwaną odpowiedź do określonej sytuacji faktycznej w konkretnej sprawie (objętej skargą). Wówczas chodzi o ocenę zastosowania prawa w odniesieniu do indywidualnej sytuacji faktycznej. Ocena na takim poziomie skomplikowania może być właściwa dla podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Do tej podstawy przedsądu skarżąca nie odwołuje się. Negatywnej oceny zgłoszonej podstawy przedsądu nie zmienia odwołanie się do art. 71 ust. 2 Konstytucji RP i problemu orzeczenia sprawiedliwego. Przepisami szczególnymi ustawy zasadniczej są również jej art. 67 ust. 1 i art. 176 ust. 2. Oznacza to, że prawo do zabezpieczenia społecznego to domena ustawy zwykłej, podobnie jak postępowanie przed sądami. Przy takiej regulacji art. 71 ust. 2 również nie powinien być stosowany z pominięciem przepisów ustawy zwykłej, bo sam do niej się odwołuje. Natomiast orzeczenie sprawiedliwe, to orzeczenie przede wszystkim zgodne z prawem i oceniane w jego indywidualnym wymiarze, co jedynie potwierdza, że punkt ciężkości leży w ocenie stosowania prawa w konkretnej sprawie. Skarżąca nie zarzuca wszak, że regulacja ustawy jest niekonstytucyjna albo niesprawiedliwa, lecz że w jej sytuacji orzeczenie Sądu powinno być inne. Wniosek o przyjęcie skargi natomiast niezasadnie odwołuje się do uniwersalnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).